

Korsteologi og erfaring, Bibelen som kulturarv og evangeliet som sejr og fornyelse

I dette nummer udkommer Dansk Teologisk Tidsskrift med tre artikler og anmeldelser i massevis.

I artiklen “Theologica Paradoxa. Visdom og dårskab i Martin Luthers Heidelbergdisputation” diskuterer Gustav Graeser Damgaard erfaringens betydning i Martin Luthers korsteologi med udgangspunkt i Heidelbergdisputationen (1518). Damgaard trækker på den post-hermeneutiske teolog Günter Baders læsning af Luther gennem Hegel og fokuserer på Luthers skeptiske forståelse af erfaring som et dialektisk begreb. Damgaard hævder, at dette i dag især betyder noget for forholdet mellem erfaring og sprog.

I den længere anmeldelsesartikel “Bibelen som kulturarv. *The Cultural Turn* i eksegesen” drejer det sig om Marianne Bjelland Kartzows, Kasper Bro Larsens and Outi Lehtipuu antologi fra 2023 *The Nordic Bible: Bible Reception in Contemporary Nordic Societies*. Gitte Buch-Hansen anmelder antologiens elleve casestudier og diskuterer den form for kulturalisering, som i stigende grad karakteriserer Bibelens status og brug i de nordiske lande. Den indebærer på den ene side tiltagende mangfoldige fortolkningsmuligheder, og på den anden side også anerkendelsen af Bibelens særlige status. Denne situation kalder ifølge Buch-Hansen på bibellæsninger fra minoritetsgrupper for at undgå, at Bibelens særstilling bliver (mis)brugt til et bestemt nationalt identitetsprojekt.

“Evangelium: Gud er nær. Det epokegørende budskab om sejr i kampen og fornyelse af kulten” angår Morten Hørning Jensens disputats “The ‘Gospel’ between Emperor and Temple in the Gospel of Mark. A Story of Epoch-Making Proximity to the Divine through Victory and Cult” og er skrevet af Jesper Tang Nielsen. Tang Nielsen sammenfatter disputatsens omhyggelige udforskning af den græske rod εὐαγγελ- og dens hebraiske parallel בשר i græsk og hebraisk litteratur før Markusevangeliet. Hørning Jensen hævder, at Jesus ifølge Markus gennem sin historie bringer en kongelig sejr og reetablering af kulten og således reetablerer pagtens fællesskab med og nærhed til Gud. I anerkendelsen af undersøgelsen grundighed stiller Tang Nielsen kritiske spørgsmål og udvikler også en mere substantiel kritik af disputatsens udeladelse af Paulus i sin undersøgelse, da inddragelsen af Paulus ville have en række betydningsfulde konsekvenser for fortolkningen.

Hans Vium Mikkelsen anmelder Niels Jørgen Cappelørns *Forligelsen. Om teologien i Søren Kierkegaards altergangstaler*, så læseren ikke er i tvivl om, at her er tale om et helt usædvanligt, særdeles betydningsfuldt eller ligefrem afgørende bidrag til den nutidige Kierkegaard-forskning og -formidling. Ifølge Cappelørn udgør altergangstalerne klimakset i Kierkegaards forfatterskab: "Udgangspunktet for altergangstalerne er troen på, at Gud i Kristus har forsonet sig med mennesket." (322) Af dette følger en række indsigter, herunder, at dogmerne i Kierkegaards optik oprindeligt er heterogene. De skal "ikke udlægges apologetisk, lige så lidt som de skal samles i et sammenhængende system. Teologi er ikke matematik. Teologi er tilsigelse. Dogmerne udgør i henhold til Cappelørn baggrunden for Kierkegaards udlægning af de bibelske tekster, men der stilles ikke spørgsmål til dem. Formuleret anderledes er dogmerne paradoks på formel." (323). Der altså tale om, at Cappelørn bidrager til den tradition inden for Kierkegaardforskningen, som fremhæver det antispekulative i hans tænkning. Else Marie Wiberg Pedersen anmelder Margrethe Kamille Birkler og Anders-Christian Jacobsens *Frygt ikke! Indføring i kristen dogmatik*. Gennem sine egne erfaringer som underviser i faget og i lyset af, hvor vanskelig opgaven er, hilser hun, trods kritik, bogen velkommen. *Kirkehistoriske samlinger 2023* fra Selskabet for Danmarks Kirkehistorie indeholder fem længere artikler (Rasmus H.C. Dreyer, Jens Lyster, Jens Rasmussen, Kristoffer Johannes Schmidt-Hansen med Tine Reeh og Kasper Bro Larsen) og syv småstykker (Hans Blosen, Stine Juul Andersen, Rasmus H.C. Dreyer, Rikke Ilsted Kristiansen med Martin Wangsgaard Jürgensen, Carsten Bach-Nielsen, Jes Fabricius Møller, Kurt E. Larsen), som alle beskrives og anmeldes af *Anders Jarlert*. Rosanne Liebermanns afhandling *Exile, Incorporated: The Body in the Book of Ezekiel* anmeldes begejstret af Frederik Poulsen. Poulsen fremhæver Liebermanns sans for Ezekiels vilde og psykedeliske billedsprog, hendes tankemæssige og sproglige overskud, hendes skarpe tekstlæsninger med blik for detaljer og bogens talrige iagttagelser, som giver læseren stof til eftertanke. Mogens Müllers *Tilløb til Bibelen 2036* anmeldes af *Jorunn Økland*, der ledede oversættelsesudvalget i arbejdet med den norske Bibel 2024. Økland fremhæver et strålende forord fra Københavns biskop, og priser generelt bogen som et fremragende bidrag til debat om principper, rækkefølge, harmonisering og teorier, der må være et must i forberedelsen af den danske oversættelse og i det hele taget for enhver, der arbejder med bibeloversættelse. Ellen Aasland Reinertsen anmelder og beskriver Marianne Aagaard Skovmands *De skjulte ledere. Om kvinderne i den tidlige kristendom* som vigtig fremhævelse af de mange glemte kvindestemmer og kvindehistorier. Tilsvarende

anmelder Elisa Uusimäki Lisbeth Smedegaard Andersens *Bibelens kvinder* som en bog, der især i kraft af sin sans for intertekstualitet fremstår som et yderst inspirerende og berigende bidrag til forskning, undervisning og formidling. Til sidst anmelder Rasmus H.C. Dreyer *Alkymist i lænker. Sagen mod mystikeren Johann Konrad Dippel* af Frederik Stjernfelt som et teologisk og forskningsmæssigt lidt løsrevet, men stadig interessant biografisk orienteret bidrag til den danske udforskning af radikalpietismen.

Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen